

Werken aan een positief schoolklimaat en aanpak tegen pesten

A. Pesten en plagen

Jammer genoeg is pesten iets dat op elke school kan voorkomen. Onze kinderen moeten heel wat leren, ook op sociaal vlak. Pesten kunnen we echter nooit goedpraten. Pesten kan jarenlang/levenslang gevolgen hebben voor de gepeste.

Er is een verschil tussen pesten en plagen. Op papier is dit verschil duidelijk. In de realiteit is dit soms moeilijker.

Plagen	Pesten
gebeurt niet met opzet	gebeurt met opzet
evenwaardig	machtsonevenwicht
eenmalig	systematisch en herhalend
niet de bedoeling om te kwetsen	bedoeling om te kwetsen
meestal maar 2 betrokkenen	meerdere betrokkenen: pesters, slachtoffers, toeschouwers,... Een groepje tegen 1 leerling
geen pijn/korte pijn/snel vergeten	verregaande negatieve gevolgen en moeilijk herstel

Je hebt directe vormen van pesten: dreigen, slaan, schoppen, opsluiten, uitschelden,... Indirecte vormen van pesten zijn: roddelen, niet mogen meedoen, negeren,...

Geen enkel kind wil bewust gekwetst worden en lokt dus ook geen pestgedrag uit. Pesters langs de andere kant schrikken vaak als ze horen wat hun gedrag teweeg brengt.

Pesten kan op school gebeuren maar ook in de jeugdbeweging, in de sportclub,... Kinderen zien vaak klasgenoten terug in buitenschoolse activiteiten. Het kan dus ook zijn dat pesterijen van buiten school toch ook een invloed hebben binnen de school en omgekeerd.

Een bijzondere vorm van pesten is cyberpesten. Het pesten gebeurt dan online. Hierdoor stopt het pesten niet aan de schoolpoort of als de hobby's gedaan zijn. Het kan non-stop doorgaan en heeft een grote reikwijdte. Er is minder toezicht en doordat de pester geen feedback krijgt over de reactie van het slachtoffer is het pesten vaak ongeremder. Dit vergroot

de macht van de pester en de onmacht van het slachtoffer. Cyberpesten is zeer indringend en kan een grote impact hebben. Het is anoniem en onzichtbaar waardoor het vaak lang duurt voor cyberpesten aan het licht komt.

B. Positief school- en klasklimaat

We willen niet enkel in actie schieten als er sprake is van pesten. Door preventief te werken aan een positieve sfeer in de klas en op school proberen we ieders welbevinden te bevorderen en de kans op pesten te verkleinen. We baseren ons hiervoor op de preventiepiramide van Johan Declerck (zie bijlage 1)

1. Schoolklimaat (niveau 1):

- klasinfo-avond bij de start van het schooljaar
- vieren van de jarigen
- feesten: mosselweek, lichtjeswandeling, kinderfeest, schoolfeest, kerstversiering op de speelplaats, vieringen in de kerk
- klasoverschrijdende activiteiten: vieren van de jarigen, welzijnszorg, jeugdboekenmaand, voorleesweek
- Klasuitstappen en openluchtklassen
- gezamenlijke pauzes in leerkrachtenlokaal, hartige school, werkgroepen
- samenwerking met de ouderraad

2. Algemene preventie (niveau 2):

- schoolreglement, speelplaatsafspraken, klasafspraken
- Toezichten op de speelplaats en hartige helper
- sociale vaardigheden: verbindende communicatie, Jakhals en Giraf (zie bijlage 2), babbelvis, coole kikkers, klasgesprekken
- opvolgen van welbevinden en betrokkenheid
- klasgesprekken
- kindcontacten en oudercontacten
- Aandacht voor attitudes
- Zorgplannen en zorggesprekken, opvolging door zorgcoördinator, multidisciplinair overleg
- gevoelsmeter, klasklimaatpelletjes, gouden weken
- samenwerking met externe diensten

3. Preventie van pesten (niveau 3):

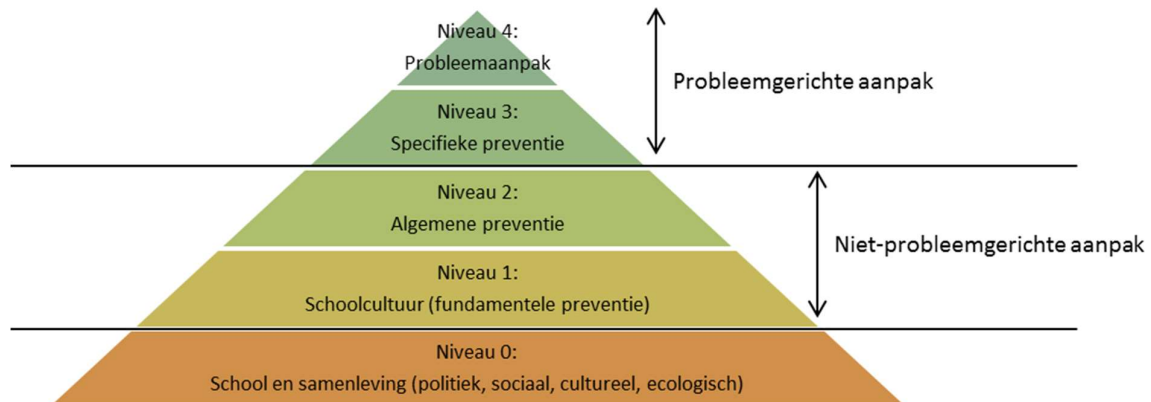
- klasgesprekken, klasprojecten
- week tegen pesten, STIP-IT
- samenspeelweek
- individuele gesprekken met leerkracht of zorgcoördinator
- Aandacht voor vertrouwen, diversiteit, respectvolle omgang met elkaar

C. Aanpak van pesten

1. melding aan de klasleerkracht
2. klasleerkracht doet een gesprek met de melder. Er wordt geluisterd naar wat de gepeste wil wat er zal gebeuren. Er kunnen individuele of klasgesprekken volgen.

3. opvolging door de klasleerkracht
4. pesterijen stoppen niet: er wordt een zorggesprek gepland. Zorgcoördinator en/of directie praat met de betrokken partijen. Ouders van 'pester' worden uitgenodigd voor een oudergesprek. Er worden afspraken gemaakt over de opvolging. Ouders zullen steeds op de hoogte gebracht worden indien er opnieuw voorvallen zijn op school.
5. aanstellen van een vertrouwenspersoon voor het slachtoffer
6. Verdere opvolging door de klasjuf en zorgcoördinator
7. CLB wordt betrokken als het pesten niet opgelost raakt of de gevolgen van het pesten blijven doorwegen bij het slachtoffer.

Bijlage 1: preventiepiramide van Johan Declerck

1. In de preventiepiramide wordt een onderscheid gemaakt tussen een probleemgerichte en niet-probleemgerichte aanpak.

Probleemgerichte aanpak: we gaan echt iets doen aan het probleem, in dit geval pesten. We gaan preventieve acties ondernemen om het pesten tegen te gaan (niveau 3) en we gaan het pesten aanpakken als het optreedt (niveau 4).

Niet-probleemgerichte aanpak: We gaan werken aan de schoolcultuur en doen aan algemene preventie. 1 van de neveneffecten die we hiermee willen bereiken is het voorkomen van pesten.

2. 5 verschillende niveau's

Niveau 0: brede maatschappelijke context

Hier hebben we niet rechtstreeks invloed op of kunnen we niet vanuit school rechtstreeks beïnvloeden. Toch zijn dit ook elementen die ons en het functioneren van de school beïnvloeden. De school is een afspiegeling van de maatschappij. Maatschappelijke evoluties spelen ook door op schoolniveau.

Niveau 1: Schoolcultuur

Een positieve schoolcultuur is de basis voor ieder zijn welbevinden. Wat doen we om voor een aangename schoolcultuur en een positieve sfeer te zorgen.

Niveau 2: Algemene preventie

Wat doen we om de draagkracht van leerlingen, ouders en leerkrachten te verhogen? Hier past het werken rond verbindende communicatie in. Dit is nog steeds preventie die breder is dan de preventie van pesten.

Niveau 3: Specifieke preventie

Wat doen we om pesten tegen te gaan? Vanaf dit niveau spreken we van een probleemgerichte aanpak (in dit geval pesten) maar we werken nog altijd preventief.

Klasgesprekken, Week tegen pesten, STIP-IT actie, hartjesmaand in L4, projecten in de klas, samenspelweek, gezelschapsspel sociale vaardigheden, individuele gesprekken, emotiometer, aanpak pesten op klasniveau, MDO,

Niveau 4: Probleemaanpak

Wat doen we als er sprake is van pesten?

Bijlage 2: Jakhals en giraf

We besteden ruim aandacht aan de sociale ontwikkeling van onze kinderen; we begeleiden ze in hun mens-woorden en proberen hierbij voldoende houvast te bieden zodat de kinderen leren met elkaar om te gaan en indien nodig conflicten samen proberen op te lossen.

Op zoek naar de giraf in jezelf!

De giraf heeft heel weinig natuurlijke vijanden, heeft een hart van wel 11 kilogram en kijkt door z'n lange nek verder dan heel wat andere dieren. We nemen hier een voorbeeld aan! De jakhals vindt (nog) geen uitweg, snauwt, is koppig en boos. Met een jakhals valt (nog) niet te praten.

Met het jakhals-girafproject leren wij kinderen om conflicten constructief aan te pakken, leren we hen geweldloos te communiceren en verbinding te zoeken met elkaar. Dit doen ze door te praten over:

1. wat er echt is gebeurd. Wat hebben ze gehoord en gezien?
2. wat ze daarbij voelden. Welke gevoelens hadden ze?
3. wat er nodig is om weer verder te kunnen. Welke behoeften zijn er?
4. wat ze wensen. Welke verzoeken hebben ze?

Het stappenplan wordt in de klas aangeleerd en bouwt zich doorheen de leerjaren op. Op de speelplaats visualiseren we de stappen van conflictbemiddeling voor de kinderen op een bord, om hen doorheen het proces te ondersteunen.